

Täysistunto

Perjantai 27.10.2023 klo 13.00—13.18

Täysistunto alkoi klo 13.00. Täysistunto päättyi klo 13.18.

Puhetta johti ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko (13.00—13.18).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Ilmoituksia

2.1. Hallituksen esitykset

Valtioneuvosto on 26.10.2023 antanut hallituksen esityksen HE 79/2023 vp.

2.2. U-asiat

Puhemies on lähettänyt valiokuntiin Euroopan unionin asiat U 62—67/2023 vp.

2.3. Vastaukset kirjallisiin kysymyksiin

Eduskunnalle ovat saapuneet vastaukset kirjallisiin kysymyksiin KK 89, 104, 105, 107—113, 115, 118, 119, 126, 128, 135/2023 vp.

2.4. Toimenpideoitteet

Puhemiesneuvosto on 26.10.2023 päättänyt lähettää valiokuntiin toimenpideoitteet TPA 19—24/2023 vp.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle ihmishengen turvallisuudesta merellä vuonna 1974 tehdyn kansainvälisen yleissopimuksen liitteeseen tehtyjen muutosten sekä yleissopimukseen liittyvän teollisuustyöntekijöitä kuljettavia aluksia koskevan kansainvälisen turvallisuussäännösten hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi sekä laiksi aluksen teknisestä turvallisuudesta ja turvallisesta käytöstä annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 10/2023 vp

Valiokunnan mietintö LiVM 2/2023 vp

Pöytäkirja PTK 50/2023 vp

Osittain ainoa, osittain toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Osittain ainoaan, osittain toiseen käsitte-
lyyn esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Ensin päätetään liikenne- ja viestintävaliokunnan
mietinnön LiVM 2/2023 vp pohjalta ainoassa käsittelyssä yleissopimuksen liitteeseen teh-
dyistä muutoksista ja turvallisuussäännöstöstä ja sitten toisessa käsittelyssä lakiehdotuk-
sista.

Avaan keskustelun. — Edustaja Autto, olkaa hyvä.

Ja nyt pyydän kaikkia muita, joilla ei ole täällä asioita tai tarpeen olla, siirtymään omiin
puheenvuoroihin ja keskusteluihin salin ulkopuolelle, kiitos. — Edustaja Autto.

Keskustelu

13.02 **Heikki Autto kok:** Arvoisa puhemies! On oikein mukavaa, että eduskunta on tällä
tavalla täysimääräisesti koolla ja näin moni kansanedustajakollega on varannut aikaa kuul-
la myöskin tästä liikennevaliokunnan mietinnöstä, joka koskee tärkeää asiaa.

Tämä on osittain ainoassa käsittelyssä siksi, että kyse on Kansainvälisen merenkulkujär-
jestön, IMOn, sopimuksesta. IMOn tätä asiaa käsittelevä perussopimushan on jo vuodelta
1974, mutta viime vuonna on saatu aikaan uusi sopimus, jolla tosiaan säädellään merellä
teollisuustyöntekijöitä kuljettavien alusten turvallisuutta. Tämähän on sillä tavoin merki-
tykseltään kasvava meriliikenteen muoto, että tosiaan merellä eivät ole ainoastaan meri-
miehet ja alusten työntekijät, jotka tietysti esimerkiksi rahtilaivojen toiminnasta vastaavat,
vaan tässä ajassa tehdään suuria teollisia investointeja merille, esimerkiksi vaikkapa teol-
lisuuden puhtaan siirtymän varmistamiseksi niin, että tuulivoimainvestointeja pystytään
tällaisina merituulivoimainvestointeina toteuttamaan, ja näiden yhteyteen on jopa suunni-
teltu tuotantolaitoksia merillä ja niin edelleen. Elikkä kyse on siis niistä työntekijöistä, jot-
ka tuovat tämän oman teollisen osaamisensa merellä tapahtuvaan työhön mutta eivät ole
varsinaisesti merimiehiä eivätkä sitä kautta alusten henkilökuntaa. Näitä teollisuuden työn-
tekijöitä kuljettavien alusten turvallisuudesta siis on kyse.

Tosiaan liikenne- ja viestintävaliokunta on tätä asiaa käsitellyt, kuullut asiantuntijoita ja
tullut siihen tulokseen, että on perusteltua tämä sopimus Suomen osalta sekä tietysti hyväk-
syä että viedä omaan kansalliseen lainsäädäntöömme.

Arvoisa puhemies! Tässä on ehkä aika montakin tällaista teknistä pykäläkorjausta, joita
mietintöön on tehty, mutta nämä tosiaan ovat hyvin teknisiä ja ennemmin tällaisia oikolu-
vusta johtuvia ja oikeinkirjoituksesta johtuvia kuin niinkään siitä, että asioihin olisi joudut-
tu sopimuksen osalta puuttumaan. Elikkä uskon näin, että eduskunta voi tämän liikenne- ja
viestintävaliokunnan huolellisesti käsittelemän mietinnön ja sen sisällön nyt hyvillä mie-
lin hyväksyä.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esityksessä HE 10/2023 vp tarkoitetun yleissopimuksen
liitteeseen tehty muutokset ja turvallisuussäännöstön. Eduskunta hyväksyi ensimmäises-
sä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 10/2023 vp sisältyvät 1. ja 2.
lakiehdotuksen. Yleissopimuksen liitteen ja turvallisuussäännöstön ainoa ja lakiehdotus-
ten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 50/2023 vp

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi siviilipalveluslain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 17/2023 vp

Valiokunnan mietintö TyVM 2/2023 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Siellä on puheenvuoropyyntö edustaja Heinosella. — Olkaa hyvä.

Keskustelu

13.05 Timo Heinonen kok: Arvoisa rouva puhemies sekä edustajakollegat ja muut täysistuntoa seuraavat! Meillä on käsittelyssä siviilipalveluslain muuttamista käsittelevä pieni lainsäädäntömuutos. Tässä esityksessä ehdotetaan siis muutettavaksi siviilipalveluslakia. Esityksen mukaan siviilipalveluspaikkojen listaan lisättäisiin nyt siis hyvinvointialueet, hyvinvointiyhtymät ja kuntayhtymät ja lisäksi lakiin tehtäisiin muutamia teknisiä muutoksia liittyen perhevapaaudistukseen. Tämän muutoksen myötä siis mahdollistetaan siviilipalveluksen suorittaminen sosiaali- ja terveydenhuollossa sekä pelastustoimessa samalla tavoin kuin ennen niiden järjestämisvastuun siirtymistä kunnilta hyvinvointialueille. Tämä perhevapaaudistuskohda käsittelee sitten oman lapsen syntymää mutta myös adoptiolapseen liittyvää kokonaisuutta, ja se on myös tässä huomioon otettu.

Valiokunnan asiantuntijakuulemisissa nousi esille siviilipalveluslainsäädännön lähitulevaisuuden kokonaisuudistustarve, jota on myös parlamentaarisesti käsitelty eduskunnassa viime vaalikaudella. Tämän lainsäädännön käsittelystä vastannut työelämä- ja tasa-arvovaliokunta yhtyi näihin huomioihin ja piti tärkeänä, että siviilipalvelusjärjestelmää kehitetään tarkoituksenmukaisemmaksi, pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelman mukaisesti parlamentaarisen työryhmän raporttia hyödyntäen ja kytkemällä palvelus nykyistä selkeämmin kokonaisturvallisuuden toimintamalliin. Hallitusohjelmassa on kirjattu siis tavoite siitä, että siviilipalvelusjärjestelmää kehitetään tarkoituksenmukaisemmaksi ja vahvistetaan tätä yhteyttä kokonaisturvallisuuteen. Hallitus mahdollistaa myös siviilipalvelushenkilöstön käyttämisen väestönsuojelutehtävissä.

Nämä tavoitteet ovat olleet esillä varsin pitkään, ja voisi todeta, että tämä tarve on vain korostunut ja vahvistunut sen myötä, kun Venäjä aloitti täysimääräisen hyökkäyssodan Ukrainaan ja nämä turvallisuuden kysymykset ovat tulleet entistä vahvemmin esille. Vuoden 2020 alkupuolella aloitti asevelvollisuutta kehittävä parlamentaarinen komitea, ja heidän laatimansa pohjapaperi viitoitti myös siviilipalveluksen kehittämisen suuntia, ja siviilipalveluksessa on tarkoitus panostaa jatkossa enemmän turvallisuuteen ja huoltovarmuuteen.

Itse toivon, että vaikka tässä näitä kohteita nyt sosiaali- ja terveydenhuollon, aluehallinnon puolelta tulee, niin näissä kohteissa tulevaisuudessa voitaisiin yhä enempi tarjota sellaisia kohteita siviilipalveluksenkin suorittamiseen, jotka tukisivat meidän kokonaisturvallisuuden ajattelua. Totta kai aluehallinnossa, sote-puolella on paljon tehtäviä, joissa voidaan kriisitilanteessakin palvella hyvällä tavalla isänmaata — sairaanhoidossa, terveydenhuollossa ja monessa muussa — mutta itse toivon, että tulevaisuudessa yhä enempi näitä

Pöytäkirja PTK 50/2023 vp

kohdistetaan niin, että niillä kaikilla on myös vakavimmalla hetkellä tärkeä yhteys tähän turvallisuustilanteeseen.

Arvoisa puhemies! Nostan loppuun esille myös hallitusohjelmasta yhden huomion. Me olemme kirjanneet hallitusohjelmaan, että parannetaan maanpuolustuksen kanssa yhteistyössä toimivien kolmannen sektorin yhdistysten ja järjestöjen koordinaatiota ja luodaan mahdollisuus heidän kouluttamiensa henkilöiden rekisteröintiin näiden tavoitteiden saavuttamiseksi. Itse toivon, että tämä rekisteriasia etenisi nyt mahdollisimman nopeasti. Meillä ei tällä hetkellä ole ihan selkeää tietoa siitä, mitä kaikkea osaamista meiltä löytyy ja minkälaisiin tilanteisiin itse kutakin meistä voitaisiin käyttää. Toivon, että tämä pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelmaan kirjattu rekisteritavoite-esitys etenisi mahdollisimman nopeasti. — Kiitos, puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Seuraavaksi edustaja Autto.

13.10 Heikki Autto kok: Arvoisa rouva puhemies! Nämä siviilipalveluslakiin tehtävät muutokset, jotka johtuvat ennen kaikkea toisaalta sote-uudistuksesta, toisaalta vanhempainvapaaseen liittyvästä uudistuksesta, ovat totta kai perusteltuja. Siviilipalvelus on hyvä vaihtoehto suorittaa palvelus yhteiskunnalle, mikäli syystä tai toisesta kokee, että varusmiespalvelus ei olisi tapa palvella isänmaata ja olla toteuttamassa sitä perustuslaista tulevaa velvollisuutta, joka meillä jokaisella on maan puolustukseen osallistua.

Arvoisa rouva puhemies! Haluan tässä yhteydessä, kun tätä velvollisuutta käsittelemme, tuoda esiin sen tosiasian, että suomalaisten osallistuminen asepalvelukseen on valitettavan heikolla tasolla. Suomalaisten maanpuolustustahto eurooppalaisittain ja maailmanlaajuisestikin tutkien on erittäin korkealla tasolla, mutta käytännössä miespuolisesta väestöstä, ikäluokasta, yksi kolmasosa syystä tai toisesta jättää kuitenkin asepalveluksen suorittamatta.

Mielestäni asepalvelus olisi kuitenkin erinomainen mittari suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan onnistumisesta, onnistumisesta sillä tavoin, että kun nuori on käynyt kuntien ja hyvinvointialueiden palvelut — onpa kyse neuvoloista tai peruskoulusta tai toisen asteen koulutuksesta, kuntien liikunta-, kulttuuri- ja nuorisopalveluista — ja on saanut nauttia näistä hyvinvointiyhteiskunnan tarjoamista mahdollisuuksista, niin kuinka hyvässä niin fyysisessä kuin henkisessäkin kunnossa nuorten ikäluokka sitten siinä vaiheessa on, kun on palvelukseenastumisikä. Nimittäin hyvin monella nuorella nimenomaan nämä kysymykset niin fyysiseen kuin henkiseenkin kuntoon liittyen ovat niitä syitä, joiden vuoksi aseellinen palvelus jää tässä ajassa suorittamatta. Mielestäni pitäisi laajasti tässä salissa hyväksyä, että tämä on koko suomalaisen yhteiskunnan eräänlainen kuntomittari. Totta kai myös motivaatio on tärkeä ja tahto puolustaa maata. On myös kysymys siitä, kuinka tärkeäksi Suomi kotimaana, isänmaana, koetaan, ja toisaalta siitä, kuinka tämä kaikki, mitä yhteiskunta on nuorille ihmisille tarjonnut, näyttäytyy siinä vaiheessa, kun pitää tehdä ratkaisuja sen suhteen, suoritetaanko asepalvelus. Myös tässä mielessä asepalveluksen suorittamisaste on hyvä mittari siitä, kuinka hyvin suomalainen yhteiskunta on onnistunut.

Tämän vuoksi, arvoisa rouva puhemies, halusin tämän teeman nostaa tässä yhteydessä myös esiin, että kaikki tavoittelisimme määrätietoisesti sitä — kun tiedämme, että ne ikäluokat ovat pienenemään päin, jotka palvelukseen astuvat — että palveluksen suorittamisaste nousisi, jolloin pystymme turvaamaan Puolustusvoimille riittävän laajat sodan-

Pöytäkirja PTK 50/2023 vp

ajan joukot ja riittävän laajan reservin, jolla huolehdimme tulevaisuudessakin Suomen turvallisuudesta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ja vielä edustaja Kiljunen.

13.14 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Kun tässä avattiin nyt keskustelua myöskin tästä siviilipalveluslaista yleisemminkin — arvostan edustaja Autonkin puheenvuoroa siinä — niin totean, että meillä on liian usein keskustelu sen kaltainen, että ikään kuin siviilipalvelusmiehet laistaisivat asevelvollisuuslaista ja siinä mielessä eivät suorittaisi sitä velvollisuutta, mikä asevelvollisuuslaissa on sälytetty. Täytyy muistaa, että totaalkielletytyt ovat oma kategoriansa, joka jättäytyy tämän järjestelmän ulkopuolelle, ja siviilipalvelusmiehet suorittavat asevelvollisuuden Suomessa — se vain suoritetaan siviilitehtävissä. Ja ihan paikallaan on pohtia sitä, että kokonaisturvallisuuden kannalta myöskin siviilitehtävät voivat olla sen kaltaisia, että ne tukevat tätä kokonaisturvallisuuden käsitettä, minkä me Suomessa tiedostamme ja tunnistamme. Yksi iso ongelmahan siinä on se — tai ainakin siviilipalvelusmiehet ovat usein tuoneet sen esille — että siinä palvelun pituudessa on hieman rankaisuluonteisuutta. Tämä saattaisi olla semmoinen laajempi keskustelunaihe, mutta en halua avata sitä nyt tässä yhteydessä, koska tässä on kuitenkin rajatumpi tämä teema.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Nikkanen.

13.15 Saku Nikkanen sd: Arvoisa rouva puhemies! Nyt tosiaan keskustelu avautui hiukan enemmän tähän siviilipalvelukseen noin yleisesti ja edellä on käytetty erinomaisia puheenvuoroja, kuten edustaja Autto, edustaja Heinonen ja edustaja Kiljunen:

Ensinnäkin siviilipalvelusta tulisi kehittää siihen suuntaan, että — niin kuin tiedetään, Puolustusvoimat on meidän Suomen suurin kuntokoulu — yhtä lailla siviilipalvelukseen astuvan ikäluokan osalta tulisi kiinnittää kehittämisessä huomiota siihen, että otettaisiin näistä nuorista henkilöistä, miehistä, koppia ja heidän fyysiseen kuntoonsa ja kuntoiluunsa kiinnitettäisiin enemmän huomiota.

Mutta sitten on myös tämä kehittäminen siihen suuntaan, että siviilipalvelustehtävät palvelisivat paremmin meidän siviiliturvallisuuttamme ja myöskin kansallisen turvallisuuden tehtäviä. Kun meillä esimerkiksi on ollut paljon puhetta siitä, miten sopimuspalokuntien asema koko ajan tavallaan heikkenee ja sielläkin vapaaehtoiset vanhenevat, niin voisivatko esimerkiksi siviilipalveluksessa olevat toimia sopimuspalokunnan apuna? Tässä on yksi esimerkki siviiliturvallisuustehtävistä, joihin siviilipalvelusmiehet voisivat paremmin osallistua, ja sitä kautta palvelut myöskin palvelisivat kansallista turvallisuutta paremmin. Tämä on hyvä kuulla, että puolustusministeriössä ollaan tätä kehittämässä, samoin kuin työ- ja elinkeinoministeriössä. Eli kannatan kanssa lämpimästi sitä, että siviilipalvelusta kehitetään enemmän kansallista turvallisuutta palvelemaan suuntaan. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 17/2023 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 50/2023 vp

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi metsätalouden määräaikaisesta kannustejärjestelmästä annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 16/2023 vp

Valiokunnan mietintö MmVM 1/2023 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 16/2023 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

6. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on tiistaina 7.11.2023 klo 14.00.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Tämä täysistunto on päättynyt. — Oikein hyvää istuntotaukoviikkoa. Levätään osittain ja kerätään voimia, ja sitten taas uudella innolla. — Hyvää viikonloppua.

Täysistunto lopetettiin klo 13.18.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Timo Tuovinen